

2021-04-14

Diarienummer: Ä 2021-1307

Justitiedepartementet (JU)

Remissvar Ett förbättrat system för arbetskraftsinvandring (SOU 2021:5)

Tillväxtverket arbetar för att stärka företagens konkurrenskraft. Det gör myndigheten genom att skapa bättre förutsättningar för företagande och attraktiva regionala miljöer där företag utvecklas. Tillväxtverket arbetar bland annat med företagsfrämjande insatser för nyanlända. Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter.

Sammanfattning

Tillväxtverkets undersökningar visar att brist på lämplig arbetskraft är ett av företagens största hinder för tillväxt och reformer som underlättar och förbättrar möjligheterna för kompetensförsörjningen från utlandet är välkomna. Verket ställer sig därför i grunden positivt till utredningens förslag. Tillväxtverkets övriga synpunkter på remissen är i korthet att:

- det bör övervägas om utbildning på avancerad nivå är ett relevant krav för företagare vid ansökan om s.k. talangvisum,
- kraven på språkkunskaper och vinst för uppehållstillstånd för näringsverksamhet bör göras flexibla,
- asylsökande som drivit företag bör, på motsvarande sätt som asylsökande som arbetat, kunna beviljas uppehållstillstånd och
- bedömningen av företagares försörjningsförmåga vid ansökan om permanent uppehållstillstånd bör göras mer flexibel.

Tillväxtverket välkomnar s.k. talangvisum (avsnitt 6.4)

Enligt utredaren ska ett tidsbegränsat uppehållstillstånd få beviljas personer som har examen på avancerad nivå, och önskar komma till Sverige för att söka arbete eller starta näringsverksamhet. Tillväxtverket är för förslaget, men det bör övervägas om utbildning på avancerad nivå är ett relevant krav för den som vill driva företag. Entreprenöriella talanger kan ha en annan bakgrund. I en närmare utredning om denna fråga bör exempel inhämtas på hur andra länder löst denna fråga.

Det nederländska systemet orienteringsår (avsnitt 5.5.2) skulle kunna vara värt att pröva även i Sverige. I det systemet kan vissa personer ansöka om ett ettårigt uppehållstillstånd. De som kan ansöka ska ha minst masterexamen från vissa utländska universitet, eller ha studerat i Nederländerna till minst en kandidatexamen.

Mer flexibla krav på språkkunskaper och vinst (avsnitt 7.2)

Tillväxtverket ställer sig bakom förslaget att förutsättningarna för att bevilja

uppehållstillstånd för att bedriva näringsverksamhet klargörs i lag och förordning. Det bör i ett sådant lagarbete tydliggöras att det inte behöver ställas krav på kunskaper i svenska för att ges uppehållstillstånd för att bedriva näringsverksamhet, om den ansökande har tillräckliga kunskaper i engelska. Det bör också tydliggöras att ett företag inte behöver gå med vinst vid en förlängningsansökan om företaget ändå är väl etablerat.

I arbetet med att förtydliga lagstiftningen bör också lärdomar från covid-19-pandemin omhändertas. Pandemin har visat att det kan behövas en större flexibilitet när det gäller arbetstillstånd för exempelvis säsongsarbetare inom jord- och skogsbruk. Arbetstillstånd kan behöva förlängas om de som kommer till Sverige behöver sitta i karantän pga. smittorisk, startdatumet för arbetstillstånd kan behöva flyttas fram och säsongen förlängas.

Enligt utredningen bör det inte ankomma på Migrationsverket att vända sig till någon annan om en affärsplan är svårbedömd (s 122). Tillväxtverket anser dock att Migrationsverket ska kunna inhämta expertis från externa experter eller andra myndigheter, om det behövs för att den ansökande ska kunna få ett snabbt och korrekt beslut av myndigheten.

Asylsökande som driver företag bör kunna byta spår (kap. 8)

Idag står i 15 kap §15a att ett tidsbegränsat uppehållstillstånd får beviljas en utlänning vars ansökan om uppehållstillstånd som flykting eller annan skyddsbehövande avslagits, om utlänningen vistas här och sedan minst fyra månader har en *anställning* som uppfyller vissa krav. Utredningen föreslår ingen förändring i detta hänseende. Tillväxtverket anser att detsamma ska kunna gälla även asylsökande som under motsvarande tid bedrivit *näringsverksamhet*. Verket förespråkar också att asylsökande tidigt ska kunna ta del av insatser som förbereder dem för företagande.

Permanent uppehållstillstånd för näringsidkare (avsnitt 7.2)

Utredningen föreslår en ny lagregel för att bevilja permanent uppehållstillstånd för näringsidkare (s 122). I detta sammanhang vill Tillväxtverket lyfta att bedömningen av försörjningsförmågan för företagare bör göras mer ändamålsenlig.

Företagande kan uppfattas som en mindre gynnsam väg till egenförsörjning vid ansökan om permanent uppehållstillstånd, eftersom det finns en risk att företaget inte kan ge en stabil försörjning under den första tiden. Migrationsverket anger att det generellt är svårare att göra en ekonomisk bedömning och prognos av ett nystartat företag än av en etablerad verksamhet.¹ Att bygga upp ett livskraftigt företag tar som regel längre tid, även om företaget har tillväxtpotential. Detta bör beaktas i utformningen av systemet.

Administrationen för arbetsgivare (avsnitt 10.3)

Tillväxtverket delar utredarens bedömning att skyldigheten för vissa arbetsgivare att

¹ Rättsligt ställningstagande angående prövning av rätten till permanent uppehållstillstånd enligt 17§ lagen om tillfälliga begränsningar av möjligheten att få uppehållstillstånd i Sverige. Migrationsverket, 2017-05-24.

inkomma med uppgifter om anställningsvillkoren och anmäla försämringar i dessa kommer att medföra en ökad administrativ börda. Förändringarna kommer särskilt att påverka små företag som saknar HR-funktion. I det fortsatta arbetet bör försök göras att kvantifiera och minska den administrativa kostnaden för mindre företag. Möjligheter till förenklad rapportering bör övervägas.

Beslut i detta ärende har fattats av avdelningschef Anna Johansson. Therese Wallqvister har varit föredragande. I handläggningen har också Eva-Britt Grönberg, Oskar Holmqvist, Eva Johansson, Örjan Johansson, Josef Lannemyr, Lejla Babajic Löfgren, Ivan Obrovac och Minna Rydgård deltagit.

Anna Johansson

Therese Wallqvister